

Órmezői **Morus Szent**
Tamás Egyesület

Morus Tamás Napja | június 22.

A kiadvány anyagának összeállításában az Órmezői Morus Szent Tamás Egyesület tagjai és támogatói vettek részt. A hosszabb írások szerzőit a kiadványban tüntettük fel. A mellékelt képeket egyrészt az Egyesület tagjainak saját amatőr felvételeiből, másrészt Héra András tanár úr által készített képekből válogattuk.

Szerkesztette: Szalánczi Gabriella

Kiemelt támogatónk Újbuda Önkormányzata

Felelős kiadó: Órmezői Morus Szent Tamás Egyesület

Budapest, 2020. december

Órmezői Morus Szent Tamás Egyesület www.omszte.hu

Adószám: 18056824-1-43

Kedves Olvasó!

Szeretettel ajánlom Egyesületünk 2020 évi kiadványát. A 2020-as év igen nehéz volt. Magyarországot is elérte a COVID 19 nevű vírus, amely komoly járványt okozott hazánkban is. Ez természetesen alapjaiban befolyásolta az Egyesületünk életét is. Márciustól hirtelen minden megváltozott. Az év elején eltervezett programjainkból szinte semmi nem valósult meg. Az elrendelt országos karantén mindannyiunkat bezártságra ítélte. A vasárnapi szentmisék is elmaradtak, ahol addig legalább személyesen is találkozhattunk. Köszönet a Magyar Televíziónak és az online által közvetített szentmiséknek, hogy legalább így részt vehettünk a szentmiséken. Júniusban a helyzet javult és a feloldott karantén után lassan újra indult az élet a megfelelően betartott fokozott óvatosság mellett.

2020. április 8.

X. Versmaraton Őrmezőn

Őrmező nevezetes kultúrtörténeti helyszíne a korábban itt élő három költő emléket őrző Költők parkja. Kálnoky László, Kormos István és Zelk Zoltán a XX. század tanúi voltak. A költők emlékére emelt kopjafákat a Magyar Költészet Napján helyi képviselők és más szervezetek vezetői évente koszorúzzák meg. A fennálló járványhelyzet miatt a tervezett koszorúzásra 2020-ban csak szűk körben került sor. A koszorúzáson részt vett Barabás Richárd a kerület kultúráért felelős alpolgármestere, Junghausz Rajmund és Bába Szilvia önkormányzati képviselők, valamint Szalánczi Gabriella, az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület elnöke. A KözPont Kulturális Kft. részéről Szebeni Dóra közművelődési vezető és Szegedi Zsuzsa az ŐKH szakmai referense emlékezett meg a három, Őrmezőn élt költőről.

Tíz évvel ezelőtt indult el Egyesületünk kezdeményezésére a parkba szervezett Versmaraton is. Az esemény lebonyolításában kiváló partnernek bizonyult a Közösségi Ház vezetése. A jubileumi X. Versmaraton rendezvényt eredetileg április 8-án 11.00-18.00 között tartottuk volna meg a Költők parkjában. Ember tervez, Isten végez! Szerencsére Szegedi Zsuzsa, a Közösségi Ház vezetője a „Maradj otthon” jelszóval meghirdetett – egyének és közösségek életét súlyosan érintő – karantén ellenére elérte, hogy tiszteleghessünk a verseknek és a költészetnek. A kor szelleméhez méltón a virtuális térbe helyezett aktivitásokhoz igazodva szervezte meg a Versmaraton rendezvényt, amelyre on-line módon – mobiltelefonnal, számítógéppel, vagy egyéb elektronikusan rögzített produkciókkal lehetett nevezni. A beérkezett műveket a Közösségi Ház a saját facebook oldalán folyamatosan tette közzé, s ezek a személyes élő jelenlétet pótolni hivatott szép megjelenések a mai napig vissza is kereshetők.

A számtalan résztvevőközül érdemes felsorolni néhány nevet a verselésüket rögzítő fellépők közül. A Versmaraton egyik leghíresebb résztvevője Trokán Péter színművész volt, aki Zelk Zoltán Vers a lehetről és nem lehetről című versével tisztelgett költőink előtt. A Tarka színpad tagjai is kitettek magukért. A ProArte díjas Bakos Veronika Kálnoky László Az a kis ember ott belül című versét adta elő. Megszokhattuk már, hogy Gyulai Zsuzsanna, neves versmondó is évről évre a vendégünk. Krisztina József Attila Talán eltűnök hirtelen című versét választotta. Elmaradhatatlan lelkes szavalónk Sára Ildikó nagyothalló, aki jeelve és saját hangon is előadta a verseket. Megtalálható a gyűjteményben Sáráné Lukátsy Sarolta Elégia a szoknya elmúlásáról, Mezey Katalin Ami tökéletes, és Vaskó Ági Szülőföldem.

A Morus Egyesületet a Versmaratonok korábbi háziasszonya Makrai Rita képviselte Áprily Lajos A csavargó a halálra gondol című versével. Sándor Gáspár, a magyar Versmondók Egyesületének tagja videót küldött, Kányádi Sándor Valaki jár a fák hegyén. Köllő Babett színésznő Kormos István Fázós rókafiókák című verses meséjét olvasta fel a Versmaraton-hoz csatlakozva. Danyl Harmsz Játék című gyerekversével készült Balogh Viktória. Szebeni Dóra pedig Müller Péter Sziámi Kicsi kicsiszolt hó című művével. Bagyinka László-Bugya István Apám szivárvány alatt. Összességében se szeri se száma azoknak, akik verset és prózát idéztek, szövegüket bejegyzésekbe másolva osztották meg az on-line esemény követőivel. Kalászi Máriától például édesanyja, Gácsfalvi Lili versét kaptuk, amelyet Gyuri fia születésekor írt Az első sírás címmel.

A felsorolás a teljesség igénye nélkül készült, a művek még ma is megtekinthetők a közösségi médiában. Buzdítunk mindenkit, hogy látogassa meg a következő címen a 2020-as online Versmaratont: <https://www.facebook.com/events/214623843107634/>

Köszönjük mindazok részvételét, akik a bezártság és világjárvány ellenére fontosnak érezték, hogy ne hagyják veszni a verset, és éltették a hagyományt! Reménykedve tekintünk a 2021. évre, amikor friss tavaszi napsütésben ünnepelhetjük majd ismét szabadon a Magyar Költészet Napját.

(M A K R A I R I T A)

2020. július 26.

Nagy változás történt a Szent Gellért Plébánia életében. Erdő Péter bíboros úr Forgács Alajos plébános és Bakos Zsolt káplán számára új szolgálati helyet jelölt ki. Alajos atya 19 év után, Zsolt atya 5 év után távozott a mi plébániánkról. A templomi búcsúztatást követően Őrmezőn is mindkettőjüktől elköszöntünk, meglepve őket mi ajándékainkkal.

Kedves Alajos atya!

Engem ért az a megtiszteltetés, hogy szóljak a mi kis őrmezei közösségünk és a Morus Szent Tamás Egyesület nevében. Talán mindannyian ismerjük valamilyen formában Hamupipőke történetét...Tündér keresztanyja mindig kisegíti nehéz helyzetéből. Valahogy mi is így gondolunk Alajos atyára, mint Tündérkeresztapánkra. Lelkipásztorként mindig volt ideje ránk: örömeinkben velünk osztozott, bánatunkban vigasztalt, prédikációiban közösségünk lelkét építette fáradhatatlanul. Külön köszönjük, hogy itt Őrmezőn hétről-hétre részt vehettünk a vasárnapi szentmiséken. Én Kispesten a Jézus Szíve Templomban cseperedtem fel és váltam felnőtté. Miután férjhez men-

tem, ide kerültem Órmezőre és befogadott ez a kis közösség, szolgálatot is kaptam. Ezzel együtt csodás lelkiatyát is nyertem. Így őrzöm a szívemben és azt hiszem ezt Mindannyiunk nevében mondhatom, hogy így őrizzük szívünkben. Reménykedünk benne, hogy az új közösségben is így megszeretik és szívükbe zárják. Így nehéz szívvel bár, de elfogadjuk a Püspök Úr döntését és elengedjük Alajos Atyát. Kérjük a Jó Istent, hogy adjon első sorban nagyon jó egészséget és nagyon sok erőt az új feladatokhoz.

Kedves Atya! Őrizzen meg Minket a szívében, ahogy mi is szeretettel megőrizzük!

(K Ö V E S D I J U D I T)

Augusztustól két fiatal atya érkezett hozzánk, Kelemen Imre atya plébánosként és segítője Tihanyi Péter atya. Azonnal szívünkbe fogadtuk Őket.

2020. augusztus 29.

A Nemzeti Örökség Intézete ebben az évben is meghirdette a Nemzeti Emlékhelyek Napját. Ez alkalommal a Ludovika Akadémián látogattuk meg vezetett sétakeretében a Ludovika Főépületét és a Ludovika Huszár Lovardát. A vezetőnk a Nemzetvédelmi Egyetem fiatal hallgatója volt, aki lelkesen és mindenre kiterjedően vezetett minket és sok érdekes történeti ténnyel ismertetett meg bennünket.

Az 1808. évi VII. törvénycikk teremtette meg az önálló magyar tisztképzés lehetőségét. A Ludovika Akadémia létesítésének legbőkezűbb támogatója gróf Buttler János volt. A Pollack Mihály tervezte 1836-ra elkészült klasszicista épület 1872-től szolgált a magyar honvédtisztképzés színterül.

1945 után a Ludovika fedett lovardájában az Alfa Mozi üzemelt, amely 1992-ben leégett. A főépületben rövid ideig a Népszámlálási Hivatal működött, majd évtizedeken keresztül az ELTE Természettudományi Karának néhány tanszéke kapott helyet. 1994-ben a művelődési és közoktatási miniszter Mádl Ferenc javaslatára a Ludovika épület-együttesében a Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményeit, kiállításait helyezték el, még ha a költözésnél is már nyilvánvaló volt, hogy a hely szűkös lesz és a Múzeum nem tud igazán fejlődni.

2011-ben a Ludovika épületei és a körülvevő kert új funkciót kaptak.

A Nemzeti Közszerződési Egyetemet 2011-ben alapították és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi karának integrációjával hozták létre. Örömmel láthattuk, hogy a főépületben a Szent László kápolnát is felújították, sőt ennek megfelelően használják. A Ludovika Campus területén található az egykori Honvéd Ludovika Akadémia lovardájának egy kisebb része is.

A nemrég teljes körűen felújított fedett lovarda valódi történelmi csemege, amely a látogatók előtt is nyitva áll. Lehetőségünk volt szép lovakat meg nézni, sőt még meg is lehetett simogatni egy nyugodt szép pacit. A program egy órás időtartamú volt, ezt követően a Ludovika felújított kertjében sétáltunk, illetve pihentünk meg.

2020. szeptember 24.

Kopjafa koszorúzás

Kedves Olvasó, a tevékenységünk időrendi felsorolást itt most megszakítom, és a Szent Gellért püspökre való megemlékezést előbbre hoztam, mivel a következő fejezetben részletesebben és egy egységben szeretnénk megemlékezni a Trianoni békediktátumról.

Őrmezői Általános Iskola udvarán, Szent Gellért ünnepén idén is megkoszorúztuk a Kopjafát. Járványveszély miatt az óvodások közül csak ketten tudtak részt venni, de az iskola most is szép ünnepi műsort adott elő. A Szent Gellért Plébánia új plébánosa, Kelemen Imre atya tartott beszédet.

Egyesületünk elnöke az alábbi beszédet mondta az ünnep alkalmából.

„Múlt évben ott hagytam abba Gellért püspök visszaemlékezését, hogy István király váratlanul rábizta Imre fiának neveltetését. Folytatva visszaemlékezését, erről így írt Gellért:

Másnap vártam, hogy a király értem küldet, hogy válaszom megadhassem, de nagy megdöbbenésemre egy udvari ember érkezett valami szekérral, személyes ingóságaim felrakandó, hogy néhány óra múlva indulunk a királyi kísérettel együtt Esztergomba, amit régi neve Strigonia után Esztrigának is neveznek. Hasztalannak éreztem minden töprengésemet, és mélyen megszegyenültem, amikor a parancs kényszerén túl szabadságot is tulajdonítottam magam döntésének. Ebben a percben véltem megérteni István igazi szándékát és belső szorongatottságát: az ember szívesebben bízza kincsét jószándékú idegenre is, mint hatalmára-vagyonára féltékeny és acsarkodó rokonokra és barátokra. Én idegen voltam, kívülálló, aki nem tartozik semmiféle udvari csoporthoz, akinek nincsenek világi vágyai, különben nem indult volna Krisztus sírjához. Esztergomban a szállásom Emriké mellett jelölték ki, egy különálló házacskában a palota mellett. Vártam, hogy

a király magához hív, és elmondja, milyen stúdiomokra helyezzem a súlyt, milyen elvek alapján oktassam és neveljem fiát, de senki sem mondott semmit, és Emrik másnap kora reggel, mise után megjelent, hogy tanítsam. ...

Egyszer megtörtént, hogy a király arra járt, és csöndben megállt a tanulószoba deszkafala mellett, benézett a résen, és hallgatta társalgásunkat egy darabig. Úgy tettem, mintha nem vettem volna észre jelenlétét. Egy idő után árnyéka eltűnt. Ez néhányszor megismétlődött. ... Eltelt két-három hét is, amikor a király végre hivatott. Ismét megcsókolt, helyet kínált, és megkövette, amiért így magamra hagyott kezdetben.

– Látni akartam, atyám, összecsiszolódtak-e. De most már nyugodt vagyok. Nevelj belőle derék férfit és jó keresztényt. Tanítsd meg a szükséges tudományokra. Azt akarom, hogy tanítsd meg imádkozni, alamizsnálkodni és böj-

töltni. Azt akarom, hogy ne legyen gőgös és hiú. De ne legyen asszonyléllek férfitestben. Terelgesd őt az én utamra. Küld lovagolni, vadászni, élesztgesd a kedvét a kormányzáshoz, a fegyverforgatáshoz is. Nem pap leszen belőle, hanem király. (Szentmihályi Szabó Péter Gellért c. könyv) (Szalánczi Gabriella)

2020. szeptember 5. - Morus Nap

Morus Szent Tamás napjához kötve, tavasszal nem tudtuk megrendezni a Morus Napot, így szeptember elejére sikerült megszervezni az eredetileg felkért előadóval, aki az új időpontban is vállalta az előadásának megtartását. Köszönet érte! Ugyan akkor köszönettel tartozunk a Közösségi Háznak, hogy biztosítani tudta ezt a napot számunkra a rengeteg szervezett programjuk között. Végül köszönet a Weiner Leó Katolikus Zeneiskola növendékeinek művészi előadásáért. Ezzel az előadással, valamint az azt követő írással emlékezzünk Magyarország XX. századi traumájára.

Előadónk:

Dr. phil. **Ligeti** Dávid PhD,

a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatárs

Trianon az elmúlt 100 év tükrében.

„Köszönöm a megtisztelő felkérést.

Azért azt a címet adtam az előadásnak, hogy Trianon az elmúlt 100 év tükrében, mert a békediktátum kapcsán, ami először szóba szokott kerülni az az, hogy mennyire ismerjük azt, mennyire része a közbeszédnek, mennyire hatja át a politikát. Ezért érdemes nem sematikus, vagy nem feltétlenül minden szempontból konvencionális gondolatokat megfogalmazni.

A centenárium kapcsán látszik: az elmúlt hónapokban többet beszélünk Trianonról. Tíz évvel ezelőtt alkotta meg a II. Orbán-kormány a Nemzeti Összetartozás Napjának (NÖN) intézményét, illetve a konstrukcióját. Ez egyfelől jó ötlet volt abban a vonatkozásban, hogy pozitív dolgot kerestek a trianoni katasztrófával kapcsolatban. Viszont a másik oldalról annyiból nem volt szerencsés, hogy sok esetben láttuk: számos helyen szinte népünnepély-

lyé vált június 4., ami egy eléggé kicsavart dolog, hiszen mégiscsak egy gyászról, egy gyászfolyamatról van szó. De az a lényeg, hogy a NÖN nem ad kellő támpontot vagy kellő ismereteket az egész trianoni katasztrófáról. Jól tudom, hogy ez kisebbségi álláspont a jobboldali gondolkodói körökben is, de én ezt mindig el szoktam mondani, hogy én ezt vállalom, hogy ezt így látom.

A másik, ami szintén látszódott, ami feltűnő volt: a bal-liberális, tehát nem a konzervatív körökből jöttek olyan a jelzések, hogy tulajdonképpen itt pusztán egy „T-szindrómáról” van csak szó, és valójában a Horthy-korszak szemlélete mutatkozik meg.

Van olyan nézet is, hogy nem sikerült meghaladni az 1945 előtti időszak emlékezet-politikáját. Napjainkban több olyan tanulmány látott napvilágot, amelyekben átértelmezték Trianon következményeit. Azt állapították meg, hogy akik nem menekültek el például Erdélyből, helyi szinten megbékéltek a rendszerrel, és sokan román vagy szlovák szolgálatban, vagy délvidéki SHS szolgálatban maradtak. Mindent összevéve, nem a 400-450 ezer főnyi menekült sorsa, hanem ez a másfajta, – és megítélésem szerint nem tipikus – helyzet kapott figyelmet.

Ezzel kapcsolatban van egy másik torz szemlélet, amely a csonka-ország 1920 utáni gazdasági felemelkedését abból vezeti le, hogy az ország fejletlenebb régióit elcsatolták. Tehát, ha osztunk, szorzunk és kivonunk, akkor azt kell mondani, hogy ebből a szempontból még szerencsés is volt, hogy elvesztettük a sóbányáink 100%-át, mert megszabadultunk az ottani szegény lakosságtól, ruténektől, románoktól, és ez teremtette meg a kibontakozás alapját.

Úgy vélem, ezek a példák is jól mutatják a Trianont övező problémákat. 100 évvel ezelőtt az akkori magyar közgondolkodásban nem volt megfigyelhető ez a tendencia. Közvélekedés volt, hogy igazságtalanság történt az országgal szemben, egység volt abban, hogy ezt a dolgot valamiképpen orvosolni kell. Azért mondom, hogy egység volt, mert még a szociáldemokraták és a kommunisták is azt mondták, hogy ez az egész trianoni rendezés revízióra szorul. Ebben az időszakban nem volt belső vita, maximum ott voltak nézetkülönbségek, hogy milyen mértékű legyen a revízió, és hogyan lehet kieszközölni, vagy mi legyen a legfontosabb cél ebben a folyamatban.

Sok témát lehetne érinteni, de arra szeretném most az egész problematikát kihegyezni, hogy mennyiben volt Trianon a belső hibáinknak következménye, és mennyiben volt inkább külső tényezők eredője, amelynek befolyásolására viszonylag kevés esély kínálkozott. Az utóbbi hónapokban, ha követték és olvasták a Magyar Nemzetben kibontakozó történelmi vitát, látszik,

hogy érdeklődés van a magyar értelmiség soraiban ezen problematika iránt, vagyis, hogy melyek voltak Trianon okai? Előkerült a szabadkőműves problematika. Ezzel kapcsolatban két nézet jelentkezett: Az egyik azt mondja, hogy nincs itt semmi keresnivaló, az egész csak egy utólagos konspirációs visszavetítés, és alapvetően egy belső ellenség kereséséről van csak szó. A másik nézőpont pedig azt mondja, hogy a katasztrófában ez volt a döntő tényező.

Én viszont most amellett szeretnék érvelni – az első világháborús időszakra visszautalva – hogy milyen nemzetközi, külső viszonyok határozták meg Trianon kereteit. Azt szoktam elmondani, hogy szerintem a dolgok kulcsa az első világháború időszakában elsősorban az Amerikai Egyesült Államok politikájában keresendő. Woodrow Wilson amerikai elnök 1918. január 8-án kongresszusi beszédet tartott, amelyben 14 pontban összegezte a háború utáni világ új kereteit. Annak ellenére, hogy maga Wilson nem volt szabadkőműves, mégis sok olyan elképzelést, vagy olyan ideát hozott be a közbeszédbe, mint hadi, illetve politikai célokat, amelyek igenis erős szabadkőműves hatást mutatnak. Melyek ezek? Ha a pontokat megnézzük, több ismerős is van a mai kor embere számára, eléggé ismerős dolgok jönnek elő. Legyen szabad hajózás, legyen szabad világkereskedelmi rendszer, szűnjön meg a diplomácia titkossága, legyenek nyílt tárgyalások, nyílt társadalom jöjjön létre stb. stb.

Ezen eszmei pontok után következnek a gyakorlati következmények. A mi esetünkben az a fontos, hogy a dokumentum ominózus 10. pontja kimondta, hogy „biztosítani szükséges az Osztrák-Magyar Monarchia népeinek legszabadabb fejlődését. Ez egy nagyon jó megfogalmazás, de mi az a legszabadabb fejlődés? Önálló új államok jöjjenek létre? A Monarchiát föderalizáljuk? Több értelmezés volt lehetséges, bár már 1918 nyarán úgy tűnt, hogy az Antant az első opció mellett tör lándzsát. Ez a folyamat 1918. október elejéig tartott, amikor a hadihelyzet romlásával a központi hatalmak jelezték, hogy hajlandóak a békéről tárgyalni a wilsoni pontok alapján. Mi történt ezután? Teltek a napok, sőt már csaknem két hét is eltelt érdemi válasz nélkül. Ebben a helyzetben az Antant IV. Károlyt behajszolta az ominózus október 16-án kiadott manifesztumába. Ismert, hogy ebben a birodalom osztrák felét föderalizálta az uralkodó. Az ott élő népek, nemzetiségek lakosai önálló önkormányzatokat, illetve kormányzatokat alkothattak. A császár gesztust tett Washington felé is hogy jelezze: a wilsoni pontokból levezethető föderalizálást elfogadja. Két nap múlva végre megjött a válasz az USA-ból: sajnálattal közölték, hogy a wilsoni pontok már nem érvényesek.

Miért kell ezt hangsúlyozni? Azért kell hangsúlyozni, mert a Károlyi Mihály féle rendszerváltoztatás során ez fő pont lett arra vonatkozóan, hogy megfogalmazzák Wilsontól vett wilsoni béke jelszavát. Azt, hogy már nem érvényesek a wilsoni pontok az nem valami háttér-tárgyaláson hangzott el, egy szivarfüstös szobában, hanem ezt publikálta a világ összes fontosabb sajtóorgánuma. Az Antant ezzel gyakorlatilag a Monarchia 1867 óta létező kiegyezési rendszerét is felbontotta.

Magyarországon is komoly belpolitikai viták indukálódtak. Október 17-én hangzott el Tisza István ominózus Elismerem, ezt a háborút elvesztettük mondata. Ez egy képviselőházi vitában történt, amely arról szólt, hogy az osztrák birodalmi fél változása mennyiben hat ránk, a Magyar Királyságra? Mennyiben hat ez az 1723-as Pragmatica Sanctio megállapodásra, amely az egész történelmi kiegyezés az eszmei és jogi alapját képezte. A magyar oldalon két fő tábor alakult ki. Az egyik azt mondta, hogy most megvalósítható 1848 álma, vagyis a független Magyarország. A másik fél azt mondta, hogy ha változások közepette is, de meg kell őrizni a kiegyezés rendszerét.

Az, hogy az Antant ezt 1918 októberében így, gyakorlatilag egy puskalövés nélkül elő tudta idézni, az egészen zseniális politikai dolog volt. Van is olyan vélemény – nem szokták idézni, de leírták – hogy Wilson és az Antant ezzel a 14 ponttal sokkal nagyobb hatást ért el, mint a nyugati fronton kivívott katonai sikerek: sikerült megbontani a Monarchia a belső kohézióját, ami megvolt egyébként. Az iskolában úgy tanultuk, hogy a nemzetiségek mind kifelé akartak menni a Monarchiából, és az összeomlás ideje volt csak kérdéses. Valójában ezekhez a folyamatokhoz erős külföldi segítség is kellett.

Trianoni ítéletben a Központi hatalmak táborán belül a Magyar Királyság kapta végül is a legsúlyosabb feltételeket. Fontos a végül jelző, mert eredetileg a törököket jobban sújtotta volna a sèvres-i béke, de aztán 1923-ig sikeres revízióit vittek végbe. A trianoni országcsönkítésben jelentős szerepet játszott az, hogy az Osztrák–Magyar Monarchiát az Antant már a háború végén meg akarta semmisíteni. A dualista állam túlélése ekkor már a nyugat-európai demokráciák egyik legnagyobb félelme lett, és ezért a történelmi Magyarországnak is ebben az értelemben el kellett pusztulnia. Nem arról volt szó, hogy a magyar politikum volt béna, vagy, hogy olyan hibák vezetett Trianonhoz, amelyeket elsősorban a belső viszonyaink idéztek elő, hanem nagyon erős külső nyomás lépett fel, tehát ha ezeket a szempontokat mérlegre rakjuk, akkor mindenképpen azt kell mondani, hogy kívülről volt olyan nyomás, amelyet nem bírt ki a Monarchia és nem bírt ki a történelmi Magyarország.

Miért mondom azt, hogy ez a külső tényező volt a döntő? Károlyi Mihályék abban bíztak 1918 őszén, hogy ha a nyugatiakkal elkezdünk fraternizálni, kifejezzük békés szándékainkat, a demokratikus kibontakozás útjára lépünk, és ezzel progresszív útra térünk, továbbá akkor ezzel elsimítjuk a korábbi nézeteltéréseket és Ady Endrét követve kijutunk ebből a magyar ugarból megmentve az országot.

Feltehetjük a kérdést: ha egyszer az amerikaiak publikálták október 18-án, hogy nem érvényesek a wilsoni pontok, akkor miért mondja Károlyi Mihály és Jászi Oszkár azt, hogy e pontok alapján bíznak itt a szebb jövőben? Azért, mert abban gondolkodtak, hogy ez a „nem érvényes” kijelentés elsődlegesen az Osztrák-Magyar Monarchiára vonatkozik, de ha mi csinálunk egy független, progresszív Magyarországot, arra lehet, hogy érvényes lesz, hiszen mi követjük a wilsoni útmutatásokat. És akkor ez eredményezheti azt, hogy majd egy kedvezőbb elbírálásban lesz részünk. Erről azonban szó sem volt.

Egy kitérőt szeretnék itt tenni. 1919 elején, amikor a csehszlovákok bevonulnak Pozsonyba, felmerült, hogy az impériumváltással a város nevét is meg kellene változtatni. Két fő javaslat volt, az egyik, amit ismerünk a Bratislava, a másik a Wilsonovo mesto. A csehszlovákok helyesen ismerték fel, hogy Wilsonnak köszönhető szinte minden, amit ezekben a hetekben elértek.

Trianon kapcsán érdemes megemlítenünk a 80 éve történt eseményeket is. 1940-ben az akkori magyar társadalom úgy érezte, hogy 20 év elteltével sikerült a trianoni feltételrendszereket megváltoztatni, pontosabban megsemmisíteni, és tulajdonképpen úgy tekintették akkor, hogy 1940-el sikerült zárójelbe tenni 1920-at. Ez volt az a pillanat, amikor úgy tűnt, hogy sikerült a korábbi igazságtalanságokat valamiképpen meghaladni. Miért fontos ez? Azért, mert ha megnézzük, alapvetően azt látjuk, hogy nem nagyon volt szó a hazai jelenlegi médiában most a II. bécsi döntésről, ahhoz képest, hogy ez milyen fontos esemény volt 80 éve az ország életében. Ezt már nem látjuk viszont a híradásokban, még a jobboldali körökben sem, pedig az akkori – még egyszer hangsúlyozom – korabeli emberek számára úgy tűnt, Trianont sikerült gyakorlatilag zárójelbe tenni.

Fontos kiemelnünk ezt, mert a II. bécsi döntés nem úgy született, mint a mennyből alá szállt manna, és akkor ezt a magyarok felvették és élvezték ennek előnyeit, hanem úgy történt, hogy 1940 nyarán a magyar királyi honvédséget mozgósítják és Tiszántúlra körülbelül félmilliónyi katonát vezényelnek és gyakorlatilag kész helyzetben van a német és az olasz diplomácia, mert ha nem csinálnak valamit, akkor háború van. Ezért kezdődnek meg azok a tárgyalások, amelyek végül a II. bécsi döntést eredményezik.

Trianon szempontjából nagyon fontos gondolat: ha mi nem állunk ki a magunk érdekei mellett, akkor ezt más nem fogja helyettünk megtenni. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy nem arról van szó, hogy a magyarok lennének túl érzékenyek, vagy a magyarok nem tudnák feldolgozni a múlt veszteségeit, hanem arról van szó, hogy a veszteségek mértéke volt olyan mértékű, amely bármilyen más népet a világon hasonló karakterű és hasonló következtetésekre engedett volna jutni. Ha belegondolnak, hogy az I. világháborúban a német-francia ellentéteknek az alapja Elzász-Lotaringia körül összpontosult. Ez a terület a két ország nagyságához képest viszonylag kicsiny részt alkotott, nagyjából maximum 5–8 %-nyi részről volt szó. Gazdaságilag természetesen több, mert a vas és szén értékessé tette ezt a területet, de ezzel együtt is olyan sarokpont volt mind a két állam számára, hogy a béketárgyalások is ezen futottak zátonyra. Az Antant azt mondta, hogy Elzász-Lotaringia kell a franciáknak, és kész, ebben nincs kompromisszum, a németek meg azt mondták, hogy nem.

Mindent egybevetve, ez a terület sokkal kisebb volt ahhoz képest, amit Magyarországtól elcsatoltak Trianonban. Ezek a tények. Ezért tartom ezeket fontosnak hangsúlyozni, hogy ez talán segíti az utókor számára is a tisztánlátást. Jó, ha ezekkel a dolgokkal tisztában vagyunk.

Azt gondolom a történelemnek mindig van egy olyan célja, hogy a múlt tapasztalatait valahogy a jelen számára jól összegezzük, és akkor egyfajta okosságok, vagy bölcsességek jöjjenek elő a jövőre nézve is. Azt szerettem volna alapvetően körbejárni, hogy a Trianon kapcsán alapvetően nem a mi hibáink, nem a mi bűneink, hanem az utódállamok törekvései voltak a legmeghatározóbbak.

Azért tartom ezt fontosnak elmondani, hogy ebből a szempontból ebben a vitában éppen a Horthy-korszak Magyarországgal szembeni nézőpont érvényesül. Akkoriban inkább a belső tényezőkben, elsősorban a dualizmus kozmopolita világában keresték a bukás okait, mivel meggyengült a nemzeti önérzet, meggyengült sok minden olyan kötőerő, ami segített a történelmi Magyarország fennmaradásában.

Ebben van sok igazság, emellett is lehet érvelni, ez is fontos tényező, mégis azt mondom, hogy alapvetően a külső tényezők voltak itt a fontosabbak. Ami a legfájdalmasabb a mai korra visszamenőleg is, hogy a nyugati demokratikus államok úgy hozták létre itt közép-európában egy új államokból álló rendszert, hogy a legalapvetőbb demokratikus jogokat tették zárójelbe. Pontosan azokat a jogokat is, amelyeket feltűztek a zászlajukra. Ilyen volt a nemzeti önrendelkezés elve, amely nagy hangsúlyt kapott a wilsoni pon-

tokban, de láthattuk, hogy később azt mondták, hogy voltaképpen ezek már nem érvényesek. És az látszott, hogy ez a nem-érvényesség nem csak a monarchia keretrendszerében lévő, régi Magyarországra volt igaz, hanem már az újra is.

Köszönöm a megtisztelő meghívást és figyelmet!”

Utószó:

Dr. Ligeti Dávid kapta az idei Bezerédj- díjat.

A Bezerédj Alapítvány díját minden évben az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulója alkalmából októberben vagy az évfordulóhoz közel eső napon adják át. Az ösztöndíj és elismerés mellett a díjazottak egy Péter Ágnes által tervezett bronzérmét és oklevelet kapnak.

Ebben az évben a Bezerédj Alapítvány kuratóriuma a Bezerédj-díjat Dr. Ligeti Dávidnak, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársának ítélte oda. A díjjal a magyar művészeti és tudományos élet fiatal kiválóságait ismeri el az alapítvány, melyet Bezerédj Zoltán alapította 1993-ban.

Ligeti Dávid korosztályának egyik legtehetségesebb historikusaként az Osztrák–Magyar Monarchia, illetve az első világháború had- és politikatörténetét kutatja, de az utóbbi években számos tanulmánya látott napvilágot a Magyarországi Tanácsköztársaságról, illetve a trianoni békediktátum létrejöttének körülményeiről és hatásáról is – derül ki a közleményből. Életkorához mérten már meglehetősen sok tanulmánya, recenziója jelent meg, s több kötet szerkesztésében is aktív szerepet vállalt. Nemrégiben önálló kötetként kiadott doktori disszertációja mintaszerűen dolgozta föl báró Artur Arz von Straussenberg cs. és kir. vezérezredes életpályáját.

A Budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett Ligeti 2008-ban szerzett latin nyelv és irodalom–történelem szakos diplomát az ELTE Bölcsészettudományi Karán. Doktori dolgozatát Majoros István témavezető irányítása mellett 2014-ben védte meg. Levéltári referensként dolgozott az Emberi Erőforrások Minisztériumában, 2014-től a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár dualizmus kori kutatócsoportjának tudományos munkatársa, 2019-től tudományos főmunkatársa. Több szakmai egyesület tagja, egyetemi hallgatóként köztársasági ösztöndíjban részesült, az Osztrák–Magyar Akcióalapítvány segítségével pedig több hónapon át kutatott a bécsi Osztrák Állami Levéltár tagintézményeiben. Németül és angolul felsőfokú nyelvismerettel rendelkezik, s mivel eredetileg klasszika-filológusnak

készült, kiváló a latintudása is. Eddigi publikációiban a kutatási eredményeinek alapjául szolgáló levéltári források értő kezeléséről és felhasználásáról, a magyar és a nemzetközi szakirodalom beható ismeretéről tett tanúságot. Erős nemzeti elkötelezettséggel, ám a tudomány szak megkövetelte szabályok szigorú betartásával írja munkáit. Műveltsége és olvasottsága révén nemcsak saját szakterületének kiváló képviselője, de az azon jóval túlmutató korszakoknak is avatott ismerője. Amellett, hogy szorgalmasan írja szaktanulmányait és számos szakkonferencia résztvevője, az utóbbi esztendőben a tudományos népszerűsítésben is rendkívül aktív. Sok előadást vállalt szerte az országban, számos újságcikkben teszi a laikusok számára is érthetővé a bonyolult kérdéseket, gyakori szereplője rádió- és tévéműsoroknak – méltatják a közleményben Ligeti Dávid felkészültségét és munkásságát, mely méltóvá tette az elismerésre. (Forrás: Magyar Nemzet)

2020. év ne csak a járványról szóljon, hanem emlékezzünk meg a 100 éve történt eseményről, amely a magyar történelem egyik legtragikusabb éve volt. Nem véletlen volt a Morus Nap témája és a meghívott vendége sem.

1920. június 4., ezt a dátumot sose felejtjük el!

Júniusban, mivel akkor nem rendezhettük meg a Morus Napot, így csak körlevélben emlékeztünk meg a békediktátumról. (Isd. e-mail levél szövegét részlet)

1920. június 4. a Trianon-i békediktátum

Ekkor született meg a „Magyar Hiszekegy” a nemzet imája.

Magyar Hiszekegy

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Ez az én vallásom, ez az én életem,

Ezért a keresztet vállaimra veszem,

Ezért magamat is reá feszítetem.

Szeretném harsogni kétkedők fülébe,

Szeretném égetni reszketők lelkébe,

Lángbetűkkel írni véres magyar égre:

Ez a hit a fegyver, hatalom és élet,

Ezzel porba zúzod minden ellenséged,

Ezzel megválthatod minden szenvedésed.

E jelszót, ha írod lobogód selymére,

Ezt, ha belevésed kardod pengéjébe,

Halottak országát feltámasztod véle.

Harcos, ki ezt hiszed, csatádat megnyerted,

Munkás, ki ennek élsz, boldog jövőd veted,

Asszony, ki tanítod, áldott lesz a neved.

Férfi, ki ennek élsz, dicsőséget vettél,

Polgár, ki ezzel kélsz, új hazát szereztél,

Magyar, e szent hitttel mindent visszanyertél.

Mert a hit az erő, mert aki hisz, győzött,

Mert az minden halál és kárhozat fölött

Az élet Urával szövetséget kötött.

Annak nincs többé rém, mitől megijedjen,

*Annak vas a szíve minden vésszel szemben,
Minden pokol ellen, mert véle az Isten!
Annak lába nyomán zöldül a temető,
Virágdíszbe borul az eltiport mező,
Édes madárdaltól hangos lesz az erdő.
Napsugártól fényes lesz a háza tája,
Mézes a kenyere, boldogság tanyája,
Minden nemzetségén az Isten áldása.
Magyar! te most árva, elhagyott, veszendő,
Minden nemzetek közt lenn a földön fekvő,
Magyar legyen hited s tied a jövőendő.
Magyar, legyen hited és léssen országod,
Minden nemzetek közt az első, az áldott,
Isten, amit néked címeredbe vágott.
Szíved is dobogja, szavad is hirdesse,
Ajkad ezt rebegje, reggel, délben, este,
Véreddé, hogy váljon az ige, az eszme:
Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!*

A Magyar Hiszekegy címmel érkezett három soros ima a nemzeti imája lett. Az ima mellett győztes lett, az ismeretlen szerzőjű „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország” a jelmondat kategóriában. A Magyar Hiszekegyet Papp-Váry Elemérné, Sziklay Szeréna (* Rozsnyó, 1881-†1923.) írta a Védő Ligák Szövetsége és a Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája által 1920-ban kiírt pályázatára. Később háromsoros fohászat – mely „nemzeti ima” volt a Horthy-korszakban – tizenöt szakaszos verssé bővítette, mely Hitvallás címen jelent meg és Szabados Béla zenésítette meg. Síremléke a Kerepesi úti temetőben áll (28-dízsor-37). Sírja Horvay János alkotása.

A békeszerződés eredményeképp a 325 411 km² összterületű Magyar Királyság széthullott. A 282 870 km² területű Magyarország, pedig valamivel több, mint a kétharmadát, azaz területének 67%-át, (Horvátországgal együtt 71%-át) vesztette el, ezáltal területe 92 952 km²-re csökkent.

Lakosságának pedig több mint a felét, az 1910-ben még 18 264 533 fős ország lakossága 7 615 117 főre esett vissza.

A soproni népszavazást, majd az 1920 és 1924 között lezajlott területcserék és népszavazások okán Magyarország területe 92 952 km²-ről, 93 075 km²-re nőtt az 1938-as határváltozásokig. A népszavazás eredményeként 355 km² került vissza Magyarországhoz.

„Ahol a gyászbékét aláírják”

A helyszínt így mutatta be a Pesti Napló aznapi száma:

„1920. június 4. délelőtt tíz óra, tragikusan szomorú dátum a magyar történelemben. Ekkor írják alá a magyar kormány meghatalmazottai a reánk erőszakolt békét Trianonban. A francia szépművészeti államtitkár erre az alkalomra külön feldíszítette a francia királyok kéjlakának középfolyosóját, ahol a magyar urak remegő kézzel, de önérzettel és az elkövetkező szebb jövőben vetett rendíthetetlen hittel jegyzik neveiket a békeokmányra. A francia köztársaság lovagárdájának egy százada díszőrséget áll a történelmi aktus időtartamára. ... Mennyi fény és külső pompa ott kinn, mialatt egy nemzet itthon vérez és szenved.”

Emlékezzünk....

Ebben az évben két kedves tagtársunk hunyt el. **Keller** Jenőné, Mária és **Gyorgyovich** Kornélné, Mária.

Kellerné Marika még az első félévben, júniusban hunyt el, váratlanul. Tudtuk, hogy legyengült, de mégis váratlanul ért bennünket a szomorú hír.

Gyorgyovich Kornélné sz. Willisitz Mária (1939–2020)

1939. február 23-án született négy gyermekes budapesti családban. Kiemelkedő kézügyességgel és művészi érzékkel rendelkezett. Kisgyermek korától sokat rajzolt, agyagozott, kézimunkázott a saját szórakoztatására. Az általános iskola elvégzése után kitanulta a fogtechnikus szakmát. 1964-ben dicsérettel mestervizsgát tett. Mindig pontos, alapos munkát végzett. Szakmája volt egyben a hobbija is. Szívesen és önzetlenül segített az embereken. Nyugdíjba vonulása után egy rászorulókat segítő alapítványnál dolgozott. Egész életében tevékeny és fáradhatatlan volt. Az utóbbi esztendőben nehezen viselte, hogy fizikai erőnléte nem tette lehetővé szeretett hivatásának gyakorlását. Katolikus hitéhez és az egyházhoz mindenkor hű maradt.

A Szent Gellért Egyházközséghez évtizedek óta szoros kapcsolat fűzte. 2020. augusztus 1-én távozott el közülünk.

Emlékezzünk meg Dr. **Bolberitz** Pálra, aki 2005-ben meghívott eladónk volt, 80 éves korában ebben az évben halt meg.

Isten békéje és örök világossága legyen velük!

Bevételi forrásaink

A 2020-s évre minden tekintetben rányomta bélyegét a koronavírus járvány. Szinte valamennyi rendezvény elmaradt és a pályázati lehetőségeink is korlátozottak voltak. A Nemzeti Együttműködési Alap által kiírt pályázatokra a pályázati feltételek miatt nem tudtunk pályázni.

Újbuda Önkormányzatához pedig csak egy pályázat beadására volt lehetőség, így működésre és az éves kiadvány nyomdai munkálataira és egyéb kiadásainkra összesen 100.000 forint támogatást kaptunk.

A járvány miatt ebben az évben elmaradt az Őrmező Ünnepe is, így adománygyűjtésre is lényegesen kevesebb lehetőségünk volt. Sajnos taglétszámunk is csökkent, így tagdíjbevételeink is kevesebb lett. Magánszemélyektől kapott adományokból, a közhasznúsági jogállásból származó 1 %-os adófelajánlásból, az Erzsébet napi „Erzsébet kenyér” és az „Egymillió csillag a szegényekért” akciókból befolyt adományokból befolyt összegek képezték további bevételeinket.

Hálás köszönetünk mindazoknak, akik adóforintjaik 1%-ával és adományaikkal támogatták egyesületünket és kérjük, hogy a továbbiakban is támogatáság az egyesület munkáját.

Karitatív tevékenység

2020. szeptember 30-ig továbbra is támogattuk havi 5.000 forinttal a Dévai Szent Ferenc Alapítvány munkáját. A szeptemberben megtartott közgyűlés döntése alapján azonban ezt a támogatást a szűkös anyagi helyzetünk miatt meg kellett szüntetnünk.

Ebben az évben sajnos nem tudtunk a járvány miatt szeretetsomagokat sem készíteni, mivel azok az önkénteseink, akik a csomagokat hához vitték volna, mind veszélyeztetett korban vannak és nem tudták vállalni azok kiszállítását.

Bizunk benne, hogy 2021. évben ismét lesz lehetőségünk a rászorulóknak segítségére.

